

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту наказу Міністерства охорони здоров'я України
«Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Основні норми безпеки поводження з матеріалами, які вміщують радіонукліди природного походження»

1. Мета

Проєкт наказу «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Основні норми безпеки поводження з матеріалами, які вміщують радіонукліди природного походження» (далі – проєкт наказу) розроблено з метою встановлення загальних загальні вимоги та умови щодо забезпечення радіаційного захисту населення від впливу природних джерел іонізуючого випромінювання у приміщеннях житлових, громадських і виробничих будівлях та спорудах, на робочих місцях і встановлює базові медичні вимоги захисту та безпеки в існуючих ситуаціях опромінення щодо радіологічних ризиків у середовищі життєдіяльності людини та вимоги безпеки для здоров'я і життя людини, недотримання яких створює загрозу здоров'ю і життю людини.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт наказу розроблено відповідно до Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Закону України «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання», пункту 754 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106, абзацу дев'ятнадцятого підпункту 10 пункту 4, пункту 8 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року № 90).

На даний час відсутні загальні вимоги, санітарні норми та стандарти безпеки поводження з матеріалами, які вміщують радіонукліди природного походження.

Постає необхідність розроблення загальних вимог щодо забезпечення радіаційного захисту населення від впливу природних джерел іонізуючого випромінювання у приміщеннях житлових, громадських і виробничих будівлях та спорудах, на робочих місцях та встановлення базових медичних вимог захисту та безпеки в існуючих ситуаціях опромінення щодо радіологічних ризиків у середовищі життєдіяльності людини та вимоги безпеки для здоров'я і життя людини з урахуванням сучасних процесів реформування сфери охорони здоров'я та радіаційного захисту.

Проект наказу застосовується до існуючих ситуацій опромінення природними джерелами, що пов'язані з радіологічними ризиками, якими не можна нехтувати з точки зору санітарно-епідемічного благополуччя населення, зважаючи на довгостроковий вплив опромінення на здоров'я людини.

Проектом наказу передбачено встановлення вимог до радіаційного захисту в ситуаціях опромінення, при поводженні з побічними природним радіоактивним матеріалом, а також захист людини при опроміненні у приміщеннях від радону, у повітрі та природних радіонуклідів у будівельних матеріалах.

Зокрема, значна увага приділена опроміненню населення на робочих місцях у ситуації існуючого опромінення, вимогам до: показників радіаційної безпеки на стадії вибору земельної ділянки, проектування, будівництва, реконструкції та здачі в експлуатацію будівель та споруд; обмеження вмісту радіонуклідів в воді джерел питного водопостачання населення; обмежень вмісту природних радіонуклідів в мінеральних добривах і агрохімікатах; показників радіаційної безпеки продукції, що містить природні радіонукліди; забезпечення радіаційної безпеки при поводженні з мінеральною сировиною і матеріалами з підвищеним вмістом природних радіонуклідів; забезпечення радіаційної безпеки при поводженні з виробничими залишками з підвищеним вмістом природних радіонуклідів.

3. Основні положення проекту акта

Проектом наказу передбачено затвердження Державних санітарних норм та правил «Основні норми безпеки поводження з матеріалами, які вміщують радіонукліди природного походження.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти: закони України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання», «Про загальну безпечність нехарчової продукції», «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»;

Земельний, Лісовий та Водний кодекси;

Директива Ради 2013/59/Євратом від 05 грудня 2013 року про встановлення основних норм безпеки для захисту від загроз, зумовлених впливом іонізуючого випромінювання, і скасування директив 89/618/Євратом, 90/641/Євратом, 96/29/Євратом, 97/43/Євратом і 2003/122/Євратом;

Державні гігієнічні нормативи «Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97)» введені в дію постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1997 року № 62, Норми радіаційної безпеки України, доповнення:

Радіаційний захист від джерел потенційного опромінення (НРБУ-97/Д-2000), затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 12 липня 2000 року № 116;

Державні санітарні правила «Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України 02 лютого 2005 року № 54, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 20 травня 2005 року за № 552/10832.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту наказу не потребує додаткового фінансування з державного та/або місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт наказу потребує проведення публічних консультацій.

Проєкт наказу не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудої сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує погодження уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови.

Проєкт наказу не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проєкт наказу потребує погодження з Міністерством розвитку громад та територій України, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Державною регуляторною службою України, Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерством енергетики України, Державною інспекцією ядерного регулювання України.

Проєкт наказу потребує здійснення державної реєстрації в Міністерстві юстиції України.

7. Оцінка відповідності

Проєкт наказу містить норми, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції. Довідка щодо відповідності зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС) проєкту наказу додається.

У проєкті наказу відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстав для дискримінації.

Проєкт наказу не стосується питань інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства, електронної демократії, надання адміністративних послуг або цифрового розвитку, тому не потребує проведення цифрової експертизи в Міністерстві цифрової трансформації України.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводились.

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту наказу не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Проєкт наказу впливає на громадське здоров'я населення шляхом визначення медичних вимог безпеки (правила і норми) поводження з матеріалами, які вміщують радіонукліди природного походження.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Населення	Позитивний	Реалізація проєкту наказу сприятиме довгостроковому позитивному впливу на здоров'я людей шляхом зниження негативного впливу природних джерел іонізуючого випромінювання у приміщеннях житлових, громадських і виробничих будівлях та спорудах, на робочих місцях.
Суб'єкти	Позитивний	В короткостроковій перспективі

<p>господарювання, а також фізичні особи від діяльності яких залежить рівень опромінення населення природними джерелами іонізуючого випромінювання</p>		<p>передбачаються можливі складності в адаптації до нових вимог щодо показників радіаційної безпеки на стадії вибору земельної ділянки, проектування, будівництва, реконструкції та здачі в експлуатацію будівель та споруд; обмеження вмісту радіонуклідів в воді джерел питного водопостачання населення; обмежень вмісту природних радіонуклідів в мінеральних добривах і агрохімікатах; показників радіаційної безпеки продукції, що містить природні радіонукліди; забезпечення радіаційної безпеки при поводженні з мінеральною сировиною і матеріалами з підвищеним вмістом природних радіонуклідів.</p> <p>В довгостроковій перспективі реалізація проекту наказу сприятиме зменшення радіологічних ризиків у середовищі життєдіяльності людини та підвищенню вимог безпеки для здоров'я і життя людини.</p>
--	--	--

Міністр охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

« _____ » _____ 2022 р.